

Ten eerste

65 JAAR GELEDEN

De herdenking van de watersnoodramp donderdag bij het Nationale Monument Watersnood 1953 in Ouwkerk. Foto ANP

Nabestaanden en scholieren bij herdenking Watersnoodramp

Een paar honderd mensen zijn donderdag in het Zeeuwse Ouwkerk bijeengekomen om de watersnoodramp van 1 februari 1953 te herdenken. Door springvloed en een zware, langdurige noordwesterstorm met windkracht 10 braken 65 jaar geleden de dijken door in het deltag gebied. Grote delen van Zeeland, Zuid-Holland en West-Brabant liepen onder water en naar schatting 1.836 mensen vonden de verdrinkingsdood. De ramp was de aanleiding voor de aanleg van de Deltawerken, die zuidwest-Nederland voor nieuwe watersnoodrampen moesten behoeden. Op 3 ja-

nuari dit jaar nog besloot Rijkswaterstaat tijdens een zware westerstorm voor het eerst in de geschiedenis van de verdedigingslinie alle vijf stormvloedkeringen tegelijk te sluiten. Bij de herdenking gisteren waren veel scholieren, nabestaanden, ooggetuigen en hoogwaardigheidsbekeders. Een van de nabestaanden die het woord voerde was de 83-jarige Krijn Flikweert, die bij de ramp zijn ouders, zus en een van zijn twee broers verloor. Op het moment van de overstroming verbleef hij met zijn andere broer in een jongensinternaat. Hij vertelde het 'smartelijke verlies' nog dagelijks te voelen.

900

MIJNWERKERS zitten vast in een goudmijn in de provincie Vrijstaat in Zuid-Afrika door een stroomstoring. Mijnexploitant Sibanye-Stillwater meldt dat alle mijnwerkers ongedeed zijn.

PORTUGAL

Eurogroep-topman Centeno gaat vrijuit

Justitie in Portugal staakt een onderzoek naar minister van Financiën en Eurogroepvoorzitter Mario Centeno. De aanklager liet weten dat duidelijk is geworden dat Centeno zich niet schuldig heeft gemaakt aan vriendjespolitiek of een ander delict. Portugese media maakten vorig weekend melding van een inval van de politie bij het ministerie van Financiën. De inval zou zijn gericht tegen Centeno. De voorzitter van voetbalclub Benfica zou Centeno om een gunst hebben gevraagd. In ruil voor die gunst zou de bewindsman twee kaartjes voor een wedstrijd van Benfica hebben gekregen.

CORRUPTIE EN WITWASSEN

2,5 jaar cel voor ex-directeur woningcorporatie

De rechtbank in Den Bosch heeft de 56-jarige ex-directeur van de Bredase woningbouwvereniging Laurentius donderdag veroordeeld tot een gevangenisstraf van 2,5 jaar wegens corruptie, witwassen en het oplichten van de corporatie waarvan hij bestuurder was. Walter V. speelde tussen 2006 en 2012 'een-tweejes' met een vastgoedhandelaar uit Dongen, waardoor Laurentius voor zeker drie projecten een veel te hoge prijs betaalde. Volgens de

rechtbank werd de corporatie daardoor voor minstens 2,17 miljoen euro opgelicht. Dat bedrag werd door de verdachten onderling verdeeld. De 70-jarige vastgoedhandelaar Wim S. werd veroordeeld tot 2 jaar cel, waarvan een halfjaar voorwaardelijk. Justitie heeft in het strafrechtelijk onderzoek slechts een beperkt aantal vastgoedprojecten bekeken. Laurentius vreest dat de totale schade vele tientallen miljoenen euro bedraagt.

ANTONI VAN LEEUWENHOEK IN STRAFZAAK

Ziekenhuis voegt zich bij zaak tegen tabaksindustrie

Jeroen van Raalte
Amsterdam

Het Antoni van Leeuwenhoek heeft zich aangesloten bij de lopende strafzaak die advocaat Bénédicte Ficq heeft aangespannen tegen vier grote tabaksfabrikanten. Het is voor het eerst dat een Nederlands ziekenhuis zich mengt in een strafrechtelijke procedure tegen de tabaksindustrie.

Ficq diende de aangifte van het Antoni van Leeuwenhoek (AVL) vandaag in bij de Amsterdamse rechtbank, meldde het ziekenhuis woensdag. Eerder sloot onder meer KWF Kankerbestrijding zich aan bij de zaak van Ficq.

Jos Aartsen, bestuursvoorzitter van het UMC Groningen, zei op Radio 1 dat wat hem betreft zijn ziekenhuis zich aansluit bij de claim. Ook andere universitaire ziekenhuizen ziet hij graag de aangifte ondertekenen.

Het AVL spreekt van 'dweilen met de kraan open', zolang een aanzienlijk deel van de Nederlandse bevolking verslaafd is aan sigaretten. Dagelijks beko-

pen 55 mensen in Nederland hun rookgedrag met de dood, becijfert het ziekenhuis. 'Maar liefst 30 procent van de AVL-patiënten sterft aan de gevolgen van roken', meldt het persbericht. Tabaksfabrikanten zijn daar mede schuldig aan, stelt de raad van bestuur van het ziekenhuis, omdat zij 'willens en wetens mensen verslaafd maken aan het kankerwekkendste product dat er is: de sigaret'.

Artsen moeten zich veel meer verdiepen in nicotineverslaving om zo hun patiënten beter te kunnen voorlichten, zegt Ficq, geciteerd op de website van het AVL. 'Je bent niet alleen een goede arts als je patiënten goed behandelt, maar ook als je een preventieve, voorlichtende taak ziet.'

In september 2016 deed de strafzaak-advocaat namens longkankerpatiënt Anne Marie van Veen en copd-patiënt Lia Breed aangifte tegen de vier grootste tabaksproducenten in Nederland: Philip Morris International, British American Tobacco, Imperial Tobacco Benelux en Japan Tobacco International. Met de website Sick of Smoking zoeken ze steunbetuigingen en vragen ze (ex-)rokers aangifte te doen.

Doorgaans zijn rechtszaken tegen de tabaksindustrie civiele procedures, waarbij patiënten een schadevergoeding kunnen krijgen. Door de bedrijven strafrechtelijk te vervolgen, komt de zaak bij het Openbaar Ministerie terecht. Noodzakelijk, zo schrijft het AVL in zijn perscommuniqué, want 'civiele procedures over de hele wereld hebben het rookprobleem niet opgelost'.

Wat bestuursvoorzitter betreft sluit ook het UMC Groningen zich aan

Dat is ook het voornaamste argument van Ficq: de industrie voegt expres verslavende stoffen toe die de keuzevrijheid van de roker beperken. In navolging van Ficq heeft het AVL de vier bedrijven aangeklaagd voor zware mishandeling, opzettelijke benadeling van de gezondheid en valsheid in geschrifte.

'De druk op justitie om te vervolgen wordt nu groter'

PEILING ZIEKENHUIS IN STRAFZAAK

Wordt de zaak tegen de tabaksindustrie sterker nu het ziekenhuis zich erbij heeft aangesloten? En: hoe wenselijk is zo'n stap door een ziekenhuis?

Ton Wurtz, stichting Rokersbelangen: 'Ziekenhuizen zijn er om mensen te genezen, niet om strafzaken te doen.'

Wanda de Kanter, longarts in het Antoni van Leeuwenhoek en drijvende kracht achter de aangifte tegen de tabaksindustrie: 'Tabaksfabrikanten maken hun producten willens en wetens extra verslavend en liegen structureel over de gevaren. Het gemeene is: de gezondheidschade ervaar je niet direct als je begint te roken, maar pas twintig jaar later. In mijn praktijk zie ik elke dag de verwoestende werking hiervan, maar als longarts kan ik in dat stadium vaak nog maar zeer beperkt helpen. Met preventie, en dus ook door de tabaksindustrie juridisch aan te pakken, kunnen we veel meer betekenen voor de gezondheid.'

Robert van de Graaf, verslavingsarts en coördinator Verslavingskunde Nederland: 'Ik heb vandaag met wel tachtig mensen gebeld bij zorginstellingen. Ik voorspel dat zeer binnenkort ook heel veel ggz-instellingen zich aansluiten bij deze aangifte. Tabaksfabrikanten halen alles uit de kast om hun dodelijke produc-

ten zo verslavend mogelijk te maken; het zijn drugsproducenten en drugsdealers.'

Peter Tak, emeritus hoogleraar strafrecht: 'Toen ik in 2016 voor het eerst van deze aangifte hoorde, achtte ik de kans op vervolging door het Openbaar Ministerie zeer klein. Maar toen was het nog vooral een aangifte van één patiënt. Inmiddels hebben veel meer organisaties zich aangesloten bij de aangifte. Daardoor stijgt de druk op het OM om tot vervolging over te gaan. De kans dat dit gebeurt, acht ik nu een stuk groter.'

Ernst Kuipers, voorzitter van de raad van bestuur van het Erasmus MC en voorzitter van de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra: 'Het Erasmus MC richt zich op preventie en gezonde leefstijl, in de volle breedte. Daar geven we op veel verschillende manieren inhoud aan. Het doen van aangifte wegens mishandeling tegen welke industrie dan ook is een nieuwe ontwikkeling. We volgen dit met belangstelling en gaan hierover graag het gesprek aan met andere ziekenhuizen.'

Ton Wurtz: 'Mensen maken wel meer onhandige gezondheidskeuzes in het leven. Je kunt wel bezig blijven met rechtszaken.'

Ernst Hulst, universitair docent recht en gezondheidszorg aan de Erasmus Universiteit: 'Critici zeggen: het hek is van de dam, nu gaan ziekenhuizen zeker ook alcoholfabrikanten aanklagen. Maar dat is echt een ander verhaal. Sigaretten zijn veel verslavender en schadelijker dan alcohol.'

Wanda de Kanter: 'Twee op de drie mensen die roken, sterven aan hun verslaving. Dat is van een totaal andere orde dan andere ongezonde levenskeuzes, zoals alcohol of fast-food. Een sigaret is helemaal nergens goed voor, maar louter schadelijk.'

Peter Tak: 'Juridisch draait het hier om de vraag: heeft de fabrikant moedwillig de zaak bedonderd en is daardoor aantoonbare gezondheidsschade ontstaan? Voor zover ik weet is daar bij alcoholfabrikanten geen sprake van. Het alcoholpercentage staat gewoon op de fles. Bij de aangifte tegen de tabaksindustrie draait het onder meer om de vraag of ze hebben gemoedeld door hun sigaret zo te ontwerpen dat die qua schadelijke stoffen relatief gunstig scoort in een laboratoriumtest, terwijl de schade in de praktijk veel groter is.'

'Het heeft veel parallellen met de sjoemeldeisels van Volkswagen. Die zaak is uiteindelijk slecht afgelopen voor de autofabrikant, maar het blijft onzeker of de rechter tabaksfabrikanten gaat veroordelen. De bewijsvoering is een complexe zaak.'

Jan Hein Sträter, directeur VSK, branchevereniging sigaretten- en kerftabaksfabrikanten: 'De aangifte ligt er al een tijdje, ons standpunt blijft hetzelfde. Wij hebben het volste vertrouwen dat de verkoop van een legaal, streng gereguleerd product geen misdaad is in Nederland en zien de beslissing van het OM met vertrouwen tegemoet. Het heeft er alle schijn van dat het Nederlandse strafrechtstelsel hier wordt ingezet ten behoeve van publiciteitsdoelinden.'

Tonie Mijde